
Julehilsen til de forknytte

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Julehilsen til de forknytte

4

Julehilsen til de forknytte

Julehilsen til de forknytte

Jp. 25/12 32[1]

Julehilsen til de forknytte.

Af Sognepræst Kaj Munk.

Det er Jul igen; det er den kære gamle Jul igen. Ja, det er lige, hvad det er. Og hvad skal vi foretage os i den Anledning? Skal vi holde en rørende Tale om Krybbebarnet, der fødtes ved Vintertide som et Jærtegn om, at nu bær det mod Vaar? Skal vi henflyde i Beundring over det godes Magt over Sindene, det, der i hvert Fald een Aften om Aaret smelter Menneskers Hjerter, saa de har ondt ved at taale at tænke paa Næstens Nød? Eller skal vi digte skønne Billeder om Sneen, der er som Barnesjæle, sendte fra Himlen, rene og dansende, til Jordens Smuds gør dem sorte og haarde, saa kun Solens alkærlige Kys kan smelte dem og atter hæve dem opad mod Himlen? Eller skal vi ganske nøgternt pudse vore Brillen og se i Almanakken og konstatere, at det er Aar 1932, og at det var et beskidt Aar, og hvordan skal vi nu bære os ad med at holde Jul?

Det er vel endnu en Gang lykkedes de fleste af os at laane saa mange Penge, at der er blevet nok baade til Blæksprutten og Krakmandlerne og de andre Ingredienser, der efterhaanden er fast Tilbehør til Julen her i Landet. Vi er altsaa for saa vidt ingenlunde i øjeblikkelig Nød. Ydermere synes Krisen at kunne tage Form henimod det jødiske Jubelaar, et Aar, der kom med visse Mellemrum og lod al Gæld slette. I saa Fald har vi altsaa baade Sprutten og Mandlerne gratis. Det kan jo egentlig ikke sætte Feststemningen ned.

Og dog - kan det nu ikke netop det? Kryber det ikke i Nakkehuden paa os, en spøgelsesagtig Fornemmelse af, at hele den Tilværelsesform, vi lever i, er en foreløbig, saa kunstig, saa hjælpeløst bygget paa Vulkanen; og og naar Øjeblikket er inde, da den kommer i Udbrud, da ved vi lidet andet end, at vi er kaput? Staar det os ikke klart, hvis vi et Øjeblik vil være ærlige, at det er højst rimeligt, at den Krise, vi gaar og føler os midt i og snakker om hver evige Dag, at den slet ikke er begyndt endnu? Vore Vanskeligheder hidtil har kun været Forløbere. Men naar Majestæten kommer, Kong Krise selv, da bliver det ondt at være Menneske; da kan vi komme til at forstaa, at vi var paa Vej i god Tid med at klage os; netop i god Tid. Da vil vi faa at føle, hvad ond Tid er.

Disse Julebetragtninger skulde være rettet til dem, der har Angst i Sindet. Jeg under godt nok verdslige Mennesker at aflægge Visit i Kirken Juledag og komme i Stemning og faa Taarer i Øjnene ved at høre Barnemelodierne om den glade Jul og Guds Engle smaa og Det kimer nu og Et Barn er født. Og jeg under ogsaa, om end lidt mindre godt, en hel Hoben Kristenfolk at stille hjemmavant og indtage de kendte Kirkestole og med Kendermine smække med Tungen ad hele den Suppedas, som det ligger saa nær for os gejstlige Kokke at røre sammen til Festen, af Asalære og endnu ældre Religion og Evangeliet og moderne billig Sentimentalitet. Men allerhelst vilde jeg finde et Par Ord i Evangeliet til de

Mennesker, hvem Sukkerstads ikke er nok.

Jeg tænker mig da, at disse Linier læses i et Hjem, hvor der er Sygdom, maaske haabløs Sygdom, som det kaldes, maaske en, der godt kan tænke sig at gaa bort - men som de andre ikke kan tænke sig at skulle miste. Eller i et Hjem, som Fallitten hænger over, uafvendeligt, som man siger, og det er en Familie af den gamle Type, der ikke tager en Fallit som en af de mange Adspredelser, der kan falde af til en i denne brogede Tilværelse, men for hvem det er en Smerte, en Raadløshed, en Skam. Eller der kan være noget helt andet i Vejen, som jeg slet ikke kan gætte mig til, men som altsaa bevirker, at i det Hjem maa de alle eller en enkelt sige: Jeg kan ikke lukke af for mine Tanker og glemme det i to Dage og fejre Julen. Julen har ingen Bud til mig i Aar, og jeg har ikke haft Bud efter den.

Er det nu muligt med Ord at tage saadan Angst og Hjerteve bort fra Mennesker? Nej, det er ikke muligt, selv ikke med de rigeste og stærkeste og skønneste Ord. Det er muligt for Gud gennem det Ord, der er Daad. Han kan gøre den haabløst syge rask og sende en Check ned gennem Skorstenen til den haabforladte. Men den, der staar og formidler Evangeliet, har ikke faaet denne Magt. Han kan højest faa Lov til at bede om, at det maa ske.

Nej, han kan ikke tage Angst og Hjerteve bort fra Mennesker. Men han kan gøre, at et Menneske ikke sidder ene med de to Gæster en Juleaften. Han kan bringe en tredie Gæst. Og det er Evangeliet. Saa er I fire til at fejre Julen sammen. Og saa kan det utrolige hænde, at det alligevel blev en "velsignet Fest".

Ja, vi Mennesker er saa raske til at ønske os fri for, hvad der er ubehageligt, og hvad der er svært. Og det skal vi ogsaa som Regel være. Det er sygeligt at have en Nydelse i Selvplageri. Og dog er Livets Vilkaar saa gaadefuldt underlige, at det kan være de lænkede i Triumftøget, der har vundet Sejren, og Sejrherrerne foran højt til Hest med bydende og hoverende Ansigter, det er dem, der er i Trældom.

Det var Evangeliets Ord, jeg vilde komme med, og da det nu er Jul, saa skal det jo være Juleevangeliet. Læs det, og læs det eftertænksomt een Gang til. Du har en Bibel ikke? Lucas det andet. Ellers staar det jo bag i Salmebogen under Præketeksterne; se Juledag. Hvad synes du saa nu? Du er vant til at høre det i Kirken, mellem oprømte Mennesker, under Orgeltoner, til Knitren af Gran i Skæret af mange glade Lys, der vinker som Englehænder. Men herhjemme i din egen stille og mismodige Stue, her virker det paa en ganske anden Maade, prunkløst og sagligt. Der var kommet et Cirkulære fra Hovedstaden, og Amtmanden jog saa Folk af Sted fra deres Hjem og deres Arbejde, for at Folketællingen kan finde Sted efter Hr. Kontoriuses urimelige og upraktiske Forordning. Der er hverken Idyl eller Romantik i alt dette, saa lidt som i den følgende Beretning om den fattige Haandværker Josef, der maa paa Langfart med sin højtfrugtsommelige lille Kæreste, om Ankomsten til det overfyldte Betlehem og den overfyldte Kro - og man kigger ind i et Lokale fuldt af Øldunster og Kropsvarme og hed Diskussion - om den sjofle Henvisning til Krostalden - det havde været kønnere at lempe en eller anden Grossererfrue paa Porten til Fordel for det arme lille Pigebarn - og om Fødslen derude mellem Dyrene og den førstefødte - aah Herregud, lille Marie, første Gang, og maaske du end ikke havde sanset at tage Bleer med.

Da saa omsider Krisen var kæmpet bittert til Ende, kom Hyrderne med Englebudskab

til Oprejsning og høj Trøst.

Hvad kommer alt det dig ved? indvender du utaalmodigt. Og jeg svarer dig: Nu skal du være føjelig og give lidt Tid og forstaa, at Evangeliet ikke foregaar i Himlen eller mellem Halvguder; det kom her til Jorden, til Mennesker som dig og mig, og det gør det ogsaa i Dag, det er Juledag. Lige fra første Færd fulgte det den Vej, der hedder: Gennem Vanskeligheder til Stjernerne, og den Vej følger det bestandig. Alt det ubehagelige og svære og farlige hin første Julenat stiledede dog hen mod Fødslen af et Kongebarn i Betlehem. Og saadan skal det ogsaa være med din Juleangst og Julesorg: Igennem alt det skal du kunne naa frem til Velsignelsen.

For nu skal du høre: Det er den kristne Tros indviklede og dog saa enkle og klare Indhold, at selv Himlen og Jordens Skaber og Gud maatte bøje sig ind under det, der gør ondt, for at naa sit Maal. Saa er Julen da den store Sørgefest. For det er den Nat, da Gud overvandt sig selv og gjorde sig til et Menneske og gik ind under Forsmædelsen og Pinslerne. Det græder jo, det lille Barn, idet det fødes. Ogsaa Barn Jesus har grædt.

Du bryder dig slet ikke om al denne Teologi, og nu er du meget utaalmodig ved at høre paa mig. Det eneste, du bryder dig om, det eneste, der kan bringe dig Trøst og Hjælp, er, om din syge kunde komme sig - eller om den kunde skaffe de Penge. Men det kan ikke ske. Aah, det skal du ikke være vis paa. Hvis du beder rigtig inderligt til Gud, kan det godt være. Dog paa een Betingelse. At du har lært at skikke forud: ”Dog din Vilje ske”.

Ser du, det lille Barn, vore Tanker gaar til i Dag, han voksede jo op og blev en Mand. Og ved ham var der den Ejendommelighed, at hele hans Liv, naar han talte og sov, naar han spiste og drak, naar han gik Spasereture, og naar han stod ved Høvlbænk, hele hans Liv bar Vidne om een Ting, at Gud er til. Forskelligt virkede det paa Mennesker, nogle spottede, og nogle blev onde og vrede; men der var ogsaa nogle, der blev saa - ja, saa rystede af det, at det brød ud af dem i et Haab: ”Jamen saa er jo alt andet ligegyldigt”.

Nu siger jeg det til dig i Dag, det, jeg har lært af ham: Gud er til. Han har skabt dig, han opholder dig, og han fører dig. Ogsaa igennem den trange Del, hvor du nu famler dig frem, er han hos dig. Maaske er det ved andres Skyld, maaske er det det, vi kalder Skæbne, maaske er det ved din egen Skyld, at du er her nu, hvor du er. Men ligegyldigt hvordan - Gud slipper dig ikke og løber ikke fra dig. ”I tænkte det til det onde, men Gud vidste at vende det til det gode”, sagde Josef til Brødrene. Der er ikke noget saa ondt, at Gud ikke kan vende det til det gode. Der er ingen Forbandelse, som ikke i Guds Haand kan blive til en Velsignelse.

Hvorfor det maa være saadan, og hvordan det skal ske, det kan jeg ikke forklare dig. Det maa vi vente med at faa opklaret, til vore Øjne engang kan taale det himmelske Lys. Men der, hvor du er nu, sker Guds Gerning med dig; der er Synd, du maa bøde for, der er noget i dig, der trænger til at blive lille og afmægtigt; den skarpe Operation er nødvendig for din Tunge, for at den kan tage Del i den fulde Lovsang engang.

Er det tomme Lyde for dig, alt dette, saa du allerede har vendt dig spottende bort? Jeg beder dig tilgive mig, jeg har maaske ikke gjort mig Umage nok. Men saa vil jeg bede den Helligaand selv tale til dig, ham, der ikke taler med Ord, men med Sukke i Menneskets

Hjerte.

Eller vil du gerne høre mig, men du synes ikke, Trykket er vejet fra dit Sind, du er den samme, som da jeg begyndte?

Ja, naturligvis. Det var jo heller ikke Meningen, at Trykket skulde vige. Nej, det, jeg gerne vilde føre dig til, det var, om du kunde vende dig til Sorgen og Angsten og sige til dem: "Vil I være mine kære strenge Gæster i denne Jul? Tak. Saa tror jeg nok, vi kan faa noget godt ud af den".

Og saa kommer det nye Aar - maaske med Døden, maaske med Fallitten. Og du vil græde meget, og dit Hoved vil være tungt af mange Nætters Spekulationer. Men du vil være Sejrhære. De andre tror, du har tabt, og de ynker dig. Men du ved med dig selv, at gennem alt dette svære virkes Guds Velsignelse over dig. Du bærer Lænkerne i Livets haarde Triumftog, men du ser ned paa dem og føler dem som Guds Kærtegn om dine Hænder.

"Lad Julesorgen slukkes", synger Grundtvig et Steds. Saadan vil vi ikke bede, ikke endnu. Hellere vil jeg ønske dig og Sorgen, at I sammen maa faa en glædelig Jul.